

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci žalobce **J. K.**, zastoupeného JUDr. Tomáše Chlebikem, advokátem se sídlem Karviná-Fryštát, K. Sliwky 621/5, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR** se sídlem Praha 2, Na Poříčním právu 376/1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21.5.2014, sp. zn. SZ/777/2014/4S-MSK, č.j. MPSV-UM/5472/14/4S-MSK, o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ostravě ze dne 13.2.2014 č.j. 196080/14/KA, **o odejmutí dávky státní sociální podpory příspěvek na bydlení,**

t a k t o :

I. Žaloba **s e z a m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Rozhodnutím ze dne 21.5.2014, sp. zn. SZ/777/2014/4S-MSK, č.j. MPSV-UM/5472/14/4S-MSK žalované Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR zamítlo odvolání žalobce a potvrdilo rozhodnutí Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Ostravě ze dne 13.2.2014 č.j. 196080/14/KA, kterým byla žalobci odejmuta dávka příspěvek na bydlení ode dne 1.1.2014. Žalovaný se ztotožnil s právním názorem správního orgánu I. stupně v tom, že žalobce darováním nemovitosti svému synovi přestal být vlastníkem této nemovitosti a byt, který se v darované nemovitosti nachází, ode dne 30.10.2013 užívá na základě věcného břemene doživotního bydlení. Protože užívací právo vzniklo z titulu věcného břemene, nelze podle žalovaného akceptovat nájemní smlouvu, která byla sepsána

se Z. K., jakožto novým vlastníkem nemovitosti a pronajímatelem a žalobcem a jeho manželkou jako nájemci. Podle žalovaného „uvedený byt nelze užívat na základě dvou užívacích titulů“ a žalobce tak neplní ani druhou z podmínek nároku na dávku, jelikož není ani nájemcem předmětného bytu.

Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného včasnou žalobu, ve které namítal, že darovací smlouva a smlouva o zřízení věcného břemene neobsahuje žádné prohlášení účastníků o zřízení bez bezúplatného užívání nemovitostí. Výpis z katastru nemovitostí obsahuje v části C „popis věcných břemen ve prospěch oprávněného žalobce a jeho manželky, přičemž tam není psáno o bezúplatnosti užívání nemovitosti a jejich části na bázi věcného břemene, je zde pouze konstatování o tom, že smlouva o zřízení věcného břemene byla bezúplatná. Z této citace nelze dovodit nic jiného než to, že za zřízení věcného břemene nezaplatili žalobce a jeho manželka nic“. V další části žaloby pak žalobce poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.1.2007 č.j. 3Ads 13/2006-34 a rozsudek téhož soudu ze dne 6.10.2010 č.j. 3Ads 23/2010-98. Z judikatury Ústavního a Nejvyššího správního soudu pak žalobce dovozuje, že „neuvedení podmínek užívání v podobě případného nájemného a placení služeb není ze zákona podmínkou platnosti smlouvy o zřízení věcného břemene“ a dodal, že mu správní orgán uložil sepsání nájemní smlouvy, což následně zneužil v jeho neprospěch. Zřízení věcného břemene užívání bytu v rodinném domku a části pozemků bylo institutem spíše zajišťovacím a neexistuje ujednání ani zákonné ustanovení, jehož důsledkem by bylo poskytování bezplatného bydlení žalobci a jeho manželce, včetně zajišťování služeb jako vytápění, plynu, vody a elektřiny. Podle žalobce je základním cílem právní úpravy příspěvku na bydlení a jeho poskytnutí z důvodu nedostatku finančních prostředků a „podmínka charakteru bydlení, resp. charakteru právního důvodu pro toto bydlení je záležitostí podružnou“. Žalobce se proto domáhal zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného i zrušení rozhodnutí správního orgánu I. stupně.

Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

Krajský soud poté, kdy vycházel z napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 21.5.2014, sp. zn. SZ/777/2014/4S-MSK, č.j. MPSV-UM/5472/14/4S-MSK a připojeného správního spisu žalovaného téhož čísla jednacího, z připojeného správního spisu Úřadu práce České republiky, krajská pobočka Ostrava, rozsudkem ze dne 8.9.2015 rozhodnutí žalovaného pro nezákonnost zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vycházel přitom ze skutkových zjištění, že žalobce podal žádost o příspěvek na bydlení dne 17.7.2013. Dne 26.7.2013 vydal Úřad práce České republiky, krajská pobočka v Ostravě oznámení o přiznání dávky státní sociální podpory příspěvek na bydlení žalobci od 1.7. 2013 do 30.6.2014 ve výši 2.077,- Kč. Správní spis obsahuje darovací smlouvu a smlouvu o zřízení věcného břemene s razítkem podatelný správního orgánu I. stupně s datem 23.1.2014. Z této smlouvy krajský soud zjistil, že byla uzavřena dne 30.10.2013 mezi žalobcem a jeho manželkou jako dárce a Z. K. jako obdarovaným. Podle této smlouvy dárce bezúplatně přenechávají obdarovanému ideální $\frac{2}{3}$ nemovitostí ve společném jmění manželů zapsaných na listu vlastnictví č. X v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem Moravskoslezského kraje, pracoviště v Karviné pro katastrální území Závada nad Olší, obec Petrovice u Karviné, okres Karviná a to pozemku – parcelní číslo X – zastavěná plocha a nádvoří o výměře 785 m² a budovy čp. x –

rodinného domu části obce Z., postaveném na pozemku – parcelní číslo x a pozemku – parcelní číslo x – orná půda o výměře 396 m². Podle článku VI. této smlouvy obdarovaný zřizuje dárčům, jakožto oprávněným z věcného břemene, věcné břemeno doživotního bydlení ve výše uvedeném rodinném domku a věcné břemeno užívání dalších nemovitostí a pozemků uvedených v článku I. této smlouvy, bez jakéhokoliv omezení. Podle výpisu z katastru nemovitostí (který je součástí správního spisu žalovaného a nikoliv správního spisu správního orgánu I. stupně) právní účinky vkladu vlastnického práva na základě shora uvedené smlouvy nastaly ke dni 30.10.2013. Dne 31.1.2014 vydal správní orgán I. stupně oznámení o zahájení správního řízení ve věci příspěvku na bydlení, v němž uvedl, že žalobce k datu 30.10.2013 již není vlastník nemovitosti čp. x v obci Z. v P. u K. s ohledem na darovací smlouvu a smlouvu o zřízení věcného břemene ze dne 30.10.2013. V oznámení se uvádí ust. § 24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. a to, že dávku nelze přiznat osobě, která užívá byt na základě podnájemní smlouvy nebo je-li byt užíván z titulu věcného břemene. Dne 13.2.2014 vydal správní orgán I. stupně rozhodnutí, kterým žalobci dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení ode dne 1.1.2014 odňal, protože nárok na tuto dávku zanikl dnem 29.10.2013. Ze správního spisu žalovaného krajský soud dále zjistil, že obsahuje odvolání žalobce proti rozhodnutí Úřadu práce ČR, krajské pobočky v Ostravě ze dne 13.2.2014, o kterém, jak shora uvedeno, rozhodl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím. Kromě toho je jeho součástí nájemní smlouva ze dne 30.10.2013 uzavřená mezi Z. K. jako pronajímatelem a žalobcem jako nájemcem, podle které pronajímatel pronajímá žalobci jako nájemci nemovitost – byt Z. 1 – rodinný dům, budova čp. Z.x, bytový dům v P. u K., Z. x za cenu nájmu 6.641,- Kč měsíčně od 1.11.2013 na dobu neurčitou. Podle dodatku k této nájemní smlouvě ze dne 10.2.2014 byla nájemní smlouva změněna tak, že pronajímatel pronajímá předmětnou nemovitost za dohodnutou cenu nájmu 1,- Kč měsíčně od 1.11.2013, přičemž ostatní náklady spojené s užíváním bytu (plyn, elektřina, vodné a stočné, odvoz odpadků) si budou nájemci hradit sami.

Krajský v uvedeném rozsudku řešil zásadní spornou otázku, zda žalobce uzavřením darovací smlouvy a smlouvy o zřízení věcného břemene ztratil nárok na dříve přiznanou dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení. Jak správní orgán I. stupně tak i žalovaný opřely svá rozhodnutí o ust. § 24 odst. 1 zákona č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře, podle kterého nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě hlášen k trvalému pobytu. Z uvedeného ustanovení pak oba správní orgány dovodily, že nárok na tuto dávku státní sociální podpory nemohl trvat žalobci za situace, kdy jemu a jeho manželce vzniklo právo doživotního bydlení na základě věcného břemene a kdy tedy žalobce přestal být vlastníkem předmětného bytu a ani mu k tomuto nevznikl nájemní vztah a povinnost hradit obdarovanému nájemné. Prvním žalobním bodem dle podané žaloby byla námitka, že darovací smlouva a smlouva o zřízení věcného břemene neobsahuje žádné prohlášení účastníků o zřízení práva bezúplatného užívání nemovitosti a že bezúplatné bylo pouze darování nemovitosti a to, že obdarovaný zřizuje dárčům věcné břemeno doživotního bydlení v domě a věcné břemeno užívání dalších nemovitostí a pozemků. K této žalobní námitce krajský soud uvedl, že není sporu o tom, že darovací smlouvou převedli dárči do vlastnictví obdarovaného nemovitostí bezúplatně a že obdarovaný zřídil žalobci a jeho manželce věcné břemeno, na základě kterého jim vzniklo právo doživotního bydlení.

Podstatné však v tomto směru bylo posouzení otázky, zda mohlo vzniknout právo nájmu žalobce k předmětné nemovitosti a zda tedy na základě shora uvedené nájemní smlouvy bylo možno žalobce považovat za nájemce bytu ve smyslu citovaného ust. § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Jako další žalobní námitka v tomto směru uváděná v žalobě byl výpis z katastru nemovitostí, který v části C obsahuje popis věcných břemen ve prospěch žalobce a jeho manželky, přičemž zde nic není napsáno o bezúplatnosti užívání nemovitosti a jejich části na bázi věcného břemene a že je zde pouze konstatování o tom, že smlouva o zřízení věcného břemene byla bezúplatná. Žalobce v této souvislosti namítal, že z uvedeného nelze dovodit nic jiného než to, že za zřízení věcného břemene nezaplatili žalobce a jeho manželka nic. Tuto žalobní námitku krajský soud ve vztahu k posouzení nároku na příspěvek na bydlení žalobce považoval za bezpředmětnou, neboť samotný výpis z katastru nemovitostí jen dokumentuje provedení vkladu vlastnického práva na základě uzavřené darovací smlouvy a zaregistrování věcného břemene ve prospěch žalobce a jeho manželky. Uvedený výpis tedy jen dokumentuje to, že ke dni 30.10.2013 již žalobce nebyl vlastníkem předmětných nemovitostí, neboť k tomuto dni vlastnické právo přešlo na obdarovaného. V další části žaloby žalobce poukázal na názor Nejvyššího soudu ČR, že nájem a věcné břemeno při shodném předmětu užívání vedle sebe nemohou obstát a poukázal v této souvislosti na rozsudek tohoto soudu sp. zn. 22Cdo 2222/2011 ze dne 29.5.2012. Pro úplnost k uvedenému rozsudku krajský soud dodal, že Nejvyšší soud ČR v něm vyslovil názor, že smlouvu o věcném břemeni lze sjednat se stejným obsahem, který může mít smlouva nájemní, ovšem s tím rozdílem, že věcné břemeno poskytuje oprávněnému podstatně větší jistotu, pokud jde o možnost ukončení právního vztahu. Věcné břemeno opravňující k užívání cizích (zde nebytových) prostor však není institutem sloužícím k zajištění závazku, ale slouží k užívání věci. Svědčí-li někomu věcné břemeno zatěžující věc, pak tu není důvod pro to, aby tuto věc užíval ještě na základě nájemní smlouvy s prakticky stejným obsahem, a ostatně to ani není dobře možné, má-li být ve vztazích mezi účastníky zachován alespoň nějaký řád. Proto judikatura dospěla k závěru, že vedle sebe nájem a věcné břemeno (při shodném předmětu užívání) nemohou obstát. Se zřetelem k shora uvedenému je nutno tedy učinit závěr, že věcné břemeno bylo v daném případě ujednáno bezúplatně a se zřetelem k uvedenému názoru Nejvyššího soudu ČR žalobce vkladem do katastru nemovitostí darovací smlouvy a smlouvy o zřízení věcného břemene přestal užívat byt jako vlastník a započal tento byt užívat z titulu věcného břemene, nikoliv však jako nájemce na základě shora uvedené nájemní smlouvy. Krajský soud v odůvodnění svého rozsudku dále uvedl, že lze pouhým slovním výkladem ust. § 24 zákona o státní sociální podpoře dát za pravdu správním orgánům obou stupňů v tom, že nárok na dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení může vzniknout toliko vlastníku nebo nájemci bytu. Nejvyšší správní soud v tomto směru vyslovil názor např. v rozsudku ze dne 21.7.2008 č.j. 4Ads 62/2007-72, že rozsah státní sociální podpory a vymezení okruhu osob, které mohou při splnění zákonných podmínek z podpory státu benefitovat, je záležitostí sociální politiky státu, tedy prioritně moci zákonodárné a nikoliv moci soudní. Je na vůli zákonodárce, jakým způsobem stanoví rozsah a vymezí podmínky státní sociální podpory. V projednávané věci však podle názoru krajského soudu nebylo možno pominout účel sledovaný uzákoněním této dávky státní sociální podpory příspěvku na bydlení. Tato dávka je obligatorní peněžitou a opakující se dávkou státní sociální podpory, jejímž účelem je poskytnout jednotlivci i

rodinám finanční pomoc na úhradu nákladů na bydlení. Jak již bylo opakovaně uvedeno, nárok na tuto dávku upravuje ust. § 24 zákona o státní sociální podpoře. Podle tohoto ustanovení je nárok na tuto dávku podmíněn vlastnictvím nebo nájemním právem k bytu, v němž je žadatel hlášen k trvalému pobytu a rozhodným příjmem v rodině. Jestliže je však účelem této dávky státní sociální podpory finanční pomoc na úhradu nákladů na bydlení se zřetelem k sociální situaci jedince či rodiny, dospěl krajský soud k názoru, že v této právní věci za situace, kdy žalobce pozbyl vlastnického práva k bytu na základě uzavřené darovací smlouvy a za stejných sociálních podmínek tento byt dále užíval na základě uzavřené smlouvy o věcném břemeni, je z hlediska účelu zákona absurdní, aby tato skutečnost vedla k zániku jeho nároku na příspěvek na bydlení. Krajský soud tedy uzavřel, že pouhé doslovné znění ust. § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře nelze s přihlédnutím k zachování účelu této dávky mechanicky aplikovat, a že žalobci při užívání předmětného bytu z titulu věcného břemene a při stejných sociálních podmínkách nárok na tuto dávku nezanikl.

K podané kasační stížnosti žalovaného Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 29.10.2015 č.j. 9Ads 227/2015-41 rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Nejvyšší správní soud uvedl, že ust. § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře omezuje okruh osob, které mohou při splnění dalších podmínek získat příspěvek na bydlení, toliko na vlastníka nebo nájemce bytu. Existuje přitom více právních titulů, na jejichž základě lze byt užívat (např. podnájem, výpůjčka či věcné břemeno). Z množiny titulů k užívání bytu zákonodárce v § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře vybral pouze některé. Jde o autonomní rozhodnutí zákonodárce, do něhož, pokud se zákonodárce pohyboval v mantinelech daných ústavními předpisy, nepřísluší soudní moci zasahovat. Opřel-li krajský soud svůj závěr o smysl této dávky a zavrhl to, že by bylo možno vycházet z doslovného znění zákona, vydal se tak cestou extenzivního výkladu § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukázal na rozhodovací činnost Ústavního soudu, konkrétně usnesení sp. zn. IÚS 138/01, v němž se mimo jiné uvádí, že nedostatek splnění zákonné podmínky (vlastnického nebo nájemního vztahu k bytu) při posouzení nároku na poskytnutí příspěvku na bydlení nelze nahradit rozšiřujícím výkladem. Nejvyšší správní soud vyslovil názor, že pro žalobce vymezení okruhu příjemců příspěvku na bydlení ust. § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře (vlastníci či nájemci bytu) nepředstavuje neúměrně restriktivní podmínku, která by se přičila základnímu právu stanovenému v čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv. Žalobce byl spoluvlastníkem nemovitostí, v níž bydlí, nicméně vlastním právním jednáním tento právní stav podstatný z hlediska § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře změnil.

Krajský soud, vázán podle ust. § 110 odst. 4 s.ř.s. výše vysloveným názorem Nejvyššího správního soudu, ze shora uvedených důvodů žalobu zamítl v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou, neboť žalobce k datu vydání žalobou napadeného rozhodnutí užíval předmětný byt na základě smlouvy o zřízení věcného břemene a k tomuto datu nebyl ve smyslu ust. § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře ani jeho vlastníkem ani nájemcem. Rozhodoval přitom tímto rozsudkem bez jednání podle ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.

Žádnému z účastníků nepřiznal soud právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v řízení úspěch neměl a žalovaný toto právo nemá ze zákona (ust. § 60 odst. 1, 2 s.ř.s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to písemně, ve dvojím vyhotovení. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

V Ostravě dne 2. února 2016

JUDr. Petr Indráček
samosoudce